

J. M. Hansen: Jeg vil kun gjøre den Bemærkning, at, dersom der var Tale om at give Beboerne af en Retskreds Indflydelse paa Valget af deres Herredsfoged, og jeg skulde skrive et Lovforslag derom, vilde jeg skrive: Forslag til Lov om Beboernes Indflydelse paa Valget af deres Herredsfoged.

Zahle: Jeg agter ikke at forlænge denne Forhandling, men jeg agter at aflægge et Vidnesbyrd for mit personlige Bedkommende med Hensyn til det Spørgsmaal, som ligger for, idet jeg nemlig ikke anser det saaledes som det ærede Medlem fra Møen (Bosjen) for, et mindre betydeligt Spørgsmaal, men ganske vist for et Spørgsmaal af ikke ringe Betydning. Den Gang jeg bestemte mig til mulig en Gang at kunne tage imod et saadant Embede, spurgte jeg mig selv, hvorledes da min Stilling vilde blive, og saa maatte jeg nødvendigvis tage Hensyn til Stillingen i Staten og Stillingen i Kirken. Der er nu Nogle, der sige, at det, at Stat og Kirke blive adskilte, er det højeste Formaal. Dette siger jeg ogsaa; det er det højeste Formaal. Men ved disse Forhandlinger ser det ud, som om det at være Statsembedsmand i og for sig var Noget, der svækkede denne Stilling, Noget, der kastede en vis Skygge paa Stillingen, hvorimod det Rigtigste og Bedste var, at man var ren og klar Kirkens Embedsmand. Fra det Standpunkt, hvorpaa man stiller sig her i denne Sag, er det da ganske vist saa, at, hvis Statssamfundet var ordnet saaledes, som vi ønske det, og hvis den Aand gjennemtrængte det hele Statsamfund, som vi stræbe efter at nedlægge i det, vilde det at være Tjener i denne Stat ikke have noget Afstrækkende ved sig, og jeg vil sige, at det at modtage Løn af Statsamfundet for Opfyldelsen af de Pligter, som Statsamfundet lægger paa En, kan der i og for sig Intet siges imod. Man skal vide i Forveien, at man overtager en Bygde; man faar sine Rettigheder sammen med de Byrder, man overtager, men man bæres oppe af det Samfund, som vi Alle bidrage til at holde oppe. Derimod kan der i og for sig ingen Indvending gjøres. Dette kunde jeg ikke have Noget imod at gjøre, og jeg tør maaske som en personlig Dplysning

fige her, navnlig overfor det ærede Medlem for Odense Amts 4de Valgkreds (H. C. D. Müller), at jeg kjender Præster, som sidde i en betydelig Stilling her i Danmark, og som sige: Vid Rigsdagen snarest mulig vilde give os en saadan Lov, saa at vi kunne vide, hvad vi faae for de Pligter, vi overtage, og det er ikke, som den ærede Taler sagde, den Slags Præster, som ikke ere samvittighedsfulde, og som opfatte deres Stilling som om de vare Statsembedsmænd, nei, det er sandelig samvittighedsfulde Præster, som mene, at de ved at staa i denne Stilling kunne paa en ganske anderledes frit Maade udtale de Alvorsord, som de efter deres Stilling skulle udtale. Altsaa denne Side af Sagen er der Intet at indvende imod; dette, at faae sin Løn af Staten, er der Intet at indvende imod. Den samvittighedsfulde Mand, der udfylder sine Pligter, opveier de Goder, som han faar af Staten, og, som sagt, det kunne vi ikke have Noget imod. Derfor er jeg den ærede Forslagsstiller taknemmelig for, at han har stillet dette klare og tydelige Forslag, som siger: Her er Lønnen, der Arbejdet. Men nu kommer det, der maa være en samvittighedsfuld Mand en Bygde, og det er, at foruden at være Embedsmand som Læge, Herredsfoged og Dommer, er der opkommen en Fordring paa, at disse Embedsmænd, der ere oplærte akkurat paa samme Maade som de andre, ere gaaede samme Skole igjennem, have underkastet sig de samme Ungdomsvillkaar, til dem vil man, eller dog Nogle, stille den Fordring, at de skulle have om end kun det Allermindste at bestille med Noget, der hedder Kristeligt og Apostolisk. Der opkommer det, som oprører ethvert samvittighedsfuldt Mennecke; thi der er en Dobbeltthed til Stede, som er uberettiget. Det er derfor, at man sømmer sig for at træde ind i disse Forhold; thi det ærede Medlem for Odense Amts 4de Valgkreds skulde ikke nævne Nogetsomhelst, der hedder Apostolisk, ved denne Leilighed, og den ærede Kultusminister skulde heller ikke her tale om det Kristelige — ja, der var jo rigtignok givet ham Anledning dertil — men der var ikke Anledning til at komme ind paa det rent Kristelige; thi hvis man vil gjøre det Apostoliske og